

VERBINDING KERNWAARDEN LANDBOUW

Landcoöperatie Dal van de Kleine Beerze

Landgoed Baest

dinsdag 22 jan. 2019

Deel I door Felix Timmers

“Weg met het hokjesdenken in de landbouw”, is het motto van de avond.

Het artikel in de Volkskrant (aug. 2018) van de schrijvers Hidde Boersma (moleculair bioloog/wetenschapsjournalist) en Joris Lohman (politicoloog/ ondernemer) was de aanleiding hen voor deze avond uit te nodigen.

<https://decorrespondent.nl/hiddeboersma>

<https://www.nemokennislink.nl/.../de-mond-vol-van-de-voedsel.../>

Het doel is het huidige gepolariseerd debat (biologische of technologische landbouw?) het hoofd te bieden om het landbouwbeleid te kunnen veranderen naar een gezamenlijk doel: een duurzame toekomst.

geschiedenis

De landbouwgeschiedenis wordt geschetst:

Tot tweehonderd jaar geleden was voedselonzekerheid onderdeel van het bestaan, wat tijdens de industriële revolutie veranderde door de ontdekking van kunstmest, de eerste bestrijdingsmiddelen en de zaadveredeling, waardoor voedselzekerheid in de welvaartslanden vanzelfsprekend werd.

Maximale productie en winst stonden/ staan hierbij centraal.

In de jaren zeventig en tachtig zag men de nadelen van dit beleid (Mansholt) in.

De lucht- en waterkwaliteit nam drastisch af. Men stond voor een ‘melkplas’ en ‘boterberg’.

Ecologie contra technologie

Twee wegen naar de oplossing van stopzetting van maximalisatie van productie kruisen elkaar. De ecologische visie (Joris) en technologische (Hidde) staan recht tegenover elkaar.

Joris: Door de steeds groter wordende milieuproblemen (Club van Rome) ontstonden er twee kampen (hokjes):

HOKJE 1 (vooral stedelingen)

- Ecologische landbouwproductie met ecologie als basis, waarbij de mens niet de baas maar onderdeel is van de natuur. De natuurprocessen moeten worden gevolgd i.p.v.

onderworpen. De mens is immers onderdeel van moeder aarde.

- Kleinschaligheid wordt gepropageerd en intensieve landbouw is niet populair. Ook de marketing van supermarkten is gebaseerd op idyllische beelden.

HOKJE 2

Hidde Boersma kwam door zijn studie micro/moleculaire biologie in aanraking met genetische modificatie en stond/ staat volledig achter deze techniek i.t.t. de milieubewegingen.

Hij kwam in aanraking met het ecomodernisme (2015) dat in Amerika in 2004 werd opgericht. Ook die stroming vindt dat het huidige landbouwsysteem niet toekomstbestendig is.

Het ecomodernisme staat tegenover de ecologische visie. De oplossing ligt niet in zowel de biologische landbouw als in de natuur-intensieve. Men wil grootschaligheid en alle landbouwactiviteiten concentreren op zo weinig mogelijk ruimte om de rest vrij te maken voor de natuur, die het beste zorgt voor een gezond klimaat.

Zij pleit ook niet voor zon- en windenergie vanwege ruimtegebrek, maar wel voor kernenergie.

Ecomodernisme pleit voor verstedelijking vanwege efficiëntie ruimtebenutting.

In de eerste vijf jaar van dit inzicht zette Hidde zich vooral af van de gangbare visies.

Overeenkomsten

Zowel bij Joris als Hidde kwam het keerpunt na de presentatie bij Agrifirm (toeleverancier agrarische sector) waarin ze samen een debat aan moesten gaan voor het krijgen van eigen gelijk, maar ze ontdekten al snel dat er meer overeenkomsten waren dan verschillen.

Beiden vonden dat het debat op een andere manier gevoerd moest worden. Zo kwamen ze samen tot het verhaal voor De Volkskrant zonder fundamentele verschillen te moeten overbruggen. Een pleidooi houden voor genetische modificatie op grote schaal zal Joris dan ook niet doen. Zijn vrees hierbij is de controle te verliezen.

Andere verschilpunten zijn het landgebruik/ landschapsinrichting en schaalgrootte bij concentratie van de landbouw op de vruchtbaarste plekken. Schaalvergroting brengt volgens Joris gevaar van verlies van vakmanschap.

Ze begonnen aan het artikel in De Volkskrant in de wetenschap van mening te verschillen over fundamentele punten. Een discussie hierover is volgens hen niet zinvol omdat er voor beide visies wetenschappelijke feiten/cijfers zijn te vinden.

Hun conclusie is dat het niet gaat om de wetenschap die slechts een 'laagje vernis' is maar om een wereldbeeld over hoe men de ideale toekomst ziet waarin je gelukkig kan worden. Is dat in een toekomst met gen-modificatie, grootschaligheid, individualisering en verstedelijking of een toekomst met kleinschalige, biologische landbouw en een 'idyllisch' landschapsbeeld? Omdat het dus ook over je identiteit gaat, is het moeilijk tot een gezamenlijk plan te komen, maar het besef dat het om bovengenoemde waarden gaat, maakt het wel veel makkelijker de ander te begrijpen.

Verbinding

Het landbouwdebat moet dus VERBINDING zijn van de dingen waarmee je het met elkaar

wel eens bent waaronder:

1. Het inzicht dat op deze weg niet doorgaan kan worden.
2. Het gemeenschappelijke landbouwbeleid, dat op de schop moet.
3. Een duurzame toekomst
4. Het eten van minder vlees

Als die verbinding niet wordt aangegaan, wordt men uit elkaar gespeeld, zodat het (achterhaalde) gemeenschappelijke landbouwbeleid niet zal veranderen.

Na beantwoording van vragen en opmerkingen uit het publiek vooral ook m.b.t. gen-modificatie wordt er in gemengde groepjes gediscussieerd over de vraag wat Landcoöperatie Dal van de Kleine Beerze kan doen aan verbetering van het contact tussen boer en burger en aan het besef van deze problematiek bij de burger.

Slot

Een boeiende avond!

Deel II door Riky de Veth

Discussie in gemengde groepjes

“Wat kan Landcoöperatie Dal van de Kleine Beerze doen aan verbetering van het contact tussen boer en burger en aan het besef van deze problematiek bij de burger?”

Er waren 5 groepen, in iedere groep mensen die zich enerzijds het meest tot het verhaal van Hidde voelen aangetrokken en anderzijds mensen die zich meer bij Joris' uitleg thuisvoelen. De bedoeling was om overeenkomsten te benoemen en manieren hoe dit uit te dragen in het stroomgebied van het Dal van de Kleine Beerze.

Ieder groepje heeft de nadruk op andere factoren gelegd, daarom hierbij een samenvatting per groepje.

Groep 1

Centrale woorden: **Participatie en Bewustwording**

Toelichting: We hebben elkaar hard nodig om van oud denken naar nieuw denken te komen. Burgers moeten zich meer bewust zijn van het gebied waarin ze wonen, het is meer dan alleen maar koeien, bijvoorbeeld wandelpaden etc. Hiervoor moeten dialoogsessies verbreed worden, gesprekken voeren met meer partijen die in het gebied wonen, werken en recreëren

Groep 2

Centrale woorden: **Verantwoordelijkheid en vertrouwen** bij de boeren in het gebied

Toelichting: Boeren zijn in het verleden te weinig aan het woord geweest, regie is volledig bij de overheid. Beginnen met verantwoordelijkheid en vertrouwen bij boeren te leggen. De overheid moet kaders schetsen. Het gebied zit nu op slot. Problemen door hoge waterniveau

Groep 3

Centrale woorden: **Techniek slimmer gebruiken**

Toelichting: Verhalen zijn verschillend, naar elkaar blijven luisteren. Concentreren op Dal van de Kleine Beerze en hierbij omgevingsbewuster samenwerken. Transparant zijn naar elkaar en de omgeving

Groep 4

Centrale woorden: **Technologie, ecologisch**

Toelichting: Technologie en ecologie hoeven elkaar niet uit te sluiten, technologie toepassen aan ecologische kant en vice versa.

Bij de Landcoöperatie pachten acht boeren die niet allemaal dezelfde visie hebben op hun bedrijf, meer technologisch of meer ecologisch, zij zijn bereid om van elkaar te leren. De Landcoöperatie is de ideale proeftuin

Groep 5

Centrale woorden: **Boeren beheren het gebied, economisch, duurzaam ecologisch**

Toelichting: we hebben de neiging om alle wereldproblemen aan te pakken, maar gericht op het Dal van de Kleine Beerze zijn boeren de meest aangewezen partij om het gebied te beheren. Economisch hoeft ecologisch en duurzaam niet uit te sluiten. De afstand die voedsel aflegt van producent naar consument is een sociaal probleem, moet breed aangepakt worden